

IOANNES MAXENTIUS (saec. VI)

CONTRA NESTORIANOS CAPITULA

PG
86, 87

Si quis non confitetur proprie et vere sanctam Mariam Dei Genitricem, sed propter honorem tantum hoc ei nomen tribuit, quia peperit hominem qui secundum gratiam dicitur Deus, non autem quia peperit Deum incarnatum et hominem factum, anathema sit.

1616

Si quis puerum illum quem sancta Virgo Maria genuit, non confitetur naturae Deum, per ipsum facta omnia visibilia et invisibilia, coelestia, terrestria, conditionemque omnium, Deum fortem, principem pacis, patrem futuri saeculi, anathema sit.

DIALOGI CONTRA NESTORIANOS

PG
86, 118

Lib. I, cap. I. [...] N.¹ Volo igitur, ut mihi planum facias, quonam modo a vobis beata Virgo appellatur Theotocos, hoc est, Dei Genitrix, quam constat genuisse Emmanuelem.

1617

C.² Ipsa prorsus tuae interrogationis principia, duos te filios credere manifestant.

N. Noli, quaeso te, antequam meorum dictorum rationem diligenter discutias, calumniosis me impetere vocibus.

C. Nemo recte sibi inferri calumniam queritur quem non aliena, sed sua potius redarguunt. Verum si ego interrogationis tuae sententiam minime intelligere potui, deputa hoc imperitiae, dummodo tu lucidius explices, qui modum de Theotocae appellatione planum tibi fieri flagitans subiecisti, quam constat genuisse Emmanuelem. Si enim modum appellationis Theotocae perquirentes, etiam Emmanuelem, quem natum dixisti ex Virgine, Dei Filium crederes, sufficeret dicere, quonam modo Theotocos beata Virgo appelletur a vobis. Adiciendo autem, quam constat genuisse Emmanuelem, docuisti, sicut datur intelligi, Emmanuelem non te Filium Dei credere.

*119

N. Nunquam ego, ut tu asseris, Emmanuelem * nisi Filium Dei credidi, sed scire cupio modum, qualiter Theotocos beata Virgo appelletur a vobis.

C. Si Emmanuel quem natum e beata Virgine confiteris, Filius Dei a te semper est creditus Filius autem Dei non est nisi Deus, recte omnino a nobis beata Virgo creditur Theotocos.

¹ Nestorianus.² Catholicus.

N. Cito propositae quaestionis rationem te aestimas explicasse, quasi non sint ulterius, quae de hac quaestione quaerantur.

C. Dic, age, quid vis nec ulla dilationis patiaris angustias.

N. Quamvis Theotocon beatam Virginem confiteri nec ego refugiam, non tamen quod Deum, sed quia hominem genuerit, Deo unitum, idcirco eam confiteor Theotocon.

1618 Cap. II. C. Patuit omnino quod haecenus tegebatur. Si enim non Deum, sed hominem Deo unitum genuit sancta Virgo Maria, est sine dubio iuxta te Anthropotocos, hoc est, hominis genitrix, non Theotocos. Quo ergo modo Theotocon eandem virginem profiteris, quam non Deum, sed hominem tantummodo praedicas genuisse?

PG
86, 119

N. Unitione factum est, ut is qui ex ea natus est, Deus appellatur, propter Deum videlicet cui uniri, unamque cum eo dignitatem, et auctoritatem habere promeruit.

C. Appellatione ergo tantum et dignitate sive honore, non vere et proprie beata Virgo est secundum vos Theotocos, quae non vere et proprie genuit secundum carnem Deum Verbum, sed hominem, cui praestitum est ab eo, cui uniri meruit, ut Deus dicatur, quod non est.

1619 Cap. III. N. Quoniam hoc est, quod nos valde permovet, eo quod vere et proprie Deum natum ex femina praedicetis, atque ob hoc vere et proprie beatam Virginem Dei fateamini Genitricem, quaero, qui vere et proprie generet, utrum eiusdem, cuius ipse est, an alterius cuiuslibet substantiae generet?

PG
86, 119

C. Inepta nimis et fatua interrogatio, quis enim aliquando alienae generator creditur esse substantiae?

N. Si fatuum et ineptum iudicas, credere quemquam alienae generatorem esse substantiae, constat ergo Deum Verbum, non de matre, sed patre vere et proprie generatum, cum quo illi est una eademque substantia. Alioquin erit procul dubio, consubstantialis mater Domini, non solum Deo Verbo, quem vere et proprie iuxta vos creditur genuisse, verum etiam Deo Patri, cui idem Deus Verbum consubstantialis existit.

C. Consubstantialem Virgini Deum Verbum, non secundum divinitatem, quae illi una eademque cum Patre est, sed secundum carnem qui non credit, alienus a fide. Sane quia non hominem quemlibet, qui non sit natura Deus, sed Deum Verbum incarnatum, et ex se hominem factum genuit, hac de * causa vere et proprie esse creditur Theotocos.

*120

N. Si Deum natura genuit beata Virgo Maria, iam non carnis, sed est genitrix divinitatis; et quomodo non Deum Verbum secundum divinitatem, qua illi cum Patre communis est, secundum carnem eum natum ex virgine praedicatis?

C. Non est divinitatis Genitrix, sicut tu nos credere autumas, quamvis vere et proprie sit Dei Genitrix, quia non divinitatem Dei Verbi, sed Deum Verbum ex se hominem factum, sicut superius dictum est, genuit.

N. Si vere et proprie Deum natum ex Virgine dederimus, vereor ne sine initio Deus Verbum initium habere intelligatur ex femina.

Cap. IV. C. Et cur non demus ei ex femina secundum carnem initium, qui est secundum divinitatem a Patre sine initio?

Cap. V. N. Necdum absoluta, de qua agitur, quaestione, praepropere, in aliam prorupisti, sed dilata interim inquisitione de naturali unitione, absolute, quaeso, respondeas: Utrum Christum, quem in duabus naturis confessus es, ex Patre tantum, an etiam ex Matre natum asseras?

C. Et ex Patre et ex Matre unum eundemque Christum natum esse confiteor.

N. Alio modo ex Matre, alio ex Patre? An uno eodemque modo ex Patre et ex Matre?

C. Alio procul dubio ex Patre, alio modo ex Matre.

*121

* N. Secundum quem modum ex Patre, sive ex Matre eum asseris natum?

C. Secundum divinitatem quidem ex Patre, eundem secundum humanitatem ex Matre.

N. Cur ergo vere proprie Dei Genitrix a vobis Mater Domini praedicatur, et non magis illius naturae, cuius et Mater est, cui Dei Verbi unitio divinitatis suae contulit vocabulum et dignitatem? Cuiusnam credis naturam hanc esse humanitatis, quam vere et proprie vis esse ex Virgine?

N. Procul dubio Domini Christi.

C. Christum quid esse definis?

N. Deum et hominem.

C. Dei ergo et hominis facta est natura illa humanitatis quam vere et proprie dicis esse ex Virgine?

N. Quis hoc dubitet?

C. Et quomodo non est absurdum credere Deum et hominem ex Virgine naturam assumpsisse humanam? Quod si Deus et homo ex Virgine creditur iuxta vos naturam assumpsisse humanam, unde antequam ex Virgine Deus assumeret naturam humanam, factus homo credendus est, ut sic Deus et homo credatur assumpsisse ex Virgine naturam humanam.

N. Miror te tam temere ridere de veritate.

C. Nullatenus ego veritatem irrideo, sed responsionis tuae absurditatem verissima ratione coarguo.

N. Offenderis (ut mihi videtur) cum Christum Deum audis et hominem.

C. Non me offendit Christum Deum audire et hominem, sed te offendit, qui Christum hominem factum non credis. Nam cum ego unum eundemque genitum, et ex Patre secundum divinitatem, et ex Matre secundum humanitatem, simpliciter tuis interrogationibus respondissem, tu Deum ex Patre, hominem vero ex Matre volens ostendere, quasi ex consequenti ratione concludis, et docere niteris, non debere vere et proprie beatam Virginem Dei credere Genitricem, sed naturae humanae cuius mater est. Si igitur Deus verbum ex maternis visceribus carnem assumens, semetipsum formavit hominem, non alterius sine dubio natura humanitatis assumpta ex Virgine, nisi illius facta est, qui se ex ipsa formavit hominem, et idcirco vere et proprie secundum carnem sancta Virgo Dei Genitrix creditur, quia non Deus in carnis naturam conversus est, ut non esset Deus qui natus est, sed manens Deus, homo factus et natus est.

N. Sursum ac deorsum nihil aliud moliris (ut video), nisi ut Deum natura doceas eum, quem Virgo enixa est: sed tibi pro me voces obviant evangelicae, quae nullatenus permittunt Deum praedicare eum, qui ex Virgine natus est.

C. Et quanam illae voces sunt, quae me prohibent Deum ex Virgine natum praedicare?

N. Illae nimirum, quae ad Ioseph in somnis factae leguntur.

Cap. VI. C. Et quid tale dictum ad eum legitur?

N. *Tolle, inquit, puerum et matrem eius, et fuge in Aegyptum; futurum est enim, ut Herodes quaerat perdere puerum.*¹ Et rursus: *Defuncti sunt omnes, qui quaerebant animam pueri.*² Nunquidnam dictum est: Defuncti sunt, qui quaerebant animam Dei? Aut: Tolle Deum et fuge in Aegyptum? Vel certe futurum est, ut Herodes quaerat Deum perdere? Quo quid potest esse iniquius, quam ut credatur Deus propter hominem fugisse in Aegyptum? Unde manifestum est, vanis argumentationibus contra divinorum eloquiorum sententias laborare, qui puerum, id est, hominem docent eum, quem tu Deum natura conaris astruere.

C. Dum nimis intentus es in his Scripturae divinae vocibus, quas tuis putas competere partibus, caeteras penitus despicias. An forte vilis tibi et contemnenda videtur Veteris Testamenti auctoritas, quae puerum, quem tu Deum denegas, Deum fortem, dominatorem praedicat? Nonne clamabat ille prophetarum eximius Isaias, dicens:

¹ Matth. II, 13.

² Matth. II, 20.

*Puer natus est nobis, et filius datus est nobis, cuius potestas in humeris eius, et vocabitur magni consilii angelus, admirabilis, consiliarius, Deus fortis, Dominator, Princeps pacis, Pater futuri saeculi.*¹ Nunquid haec te nescire credibile est? Nisi forte contrariam illis a te prolatis evangelicis testimoniis prophetae sententiam iudicas?

S. IUSTUS Urgellensis (saec. VI)

IN CANTICA CANTICORUM EXPLANATIO

PL
67, 983

Cap. VI, num. 132. *Dilectus meus descendit ad hortum.*² Descendit ad hortum suum, quando visitavit in adventu suo Israël populum suum, sicut ipse ait: *Non sum missus nisi ad oves quae perierunt domus Israël.*³ Areolam autem aromatis, ipsam S. Mariam Virginem intelligendam accipimus: ex ea quippe nobis ordo iustitiae ortus est Dominus Iesus Christus. 1620

ARATOR (saec. VI)

DE ACTIBUS APOSTOLORUM (540)

PL
68, 93

Lib. I. [...] Virgine matre satus, calcata morte resurgens, 1621
Coeli scepra petens, his nuntiat acta ministris.

*94

* Nec cessant elementa suo servire Tonanti:
Stella, comes praegressa Magos, venientis honori
Militat: obsequio nubes famulatur euntis.

*95

Angelicis igitur postquam est affatibus usa,
Liquit oliviferi veneranda cacumina montis,
* Ad messem praelecta manus, qui, calle citato,
Moenia nota petunt, quo per sua sabbata mille
Passibus ire licet, qua tunc statione sedebat
Porta, Maria, Dei genitrix intacta creantis,

*96

* A nato formata suo; mala criminis Evae
Virgo secunda fugat; nulla est iniuria sexus;

¹ Isa. IX, 6.² Cant. VI, 1.³ Matth. XV, 24.

● PL 67, 968, 981, 989: PG 86, 776.

● EUSTATHIUS Monachus (saec. VI): PG 86, 905, 913.

● S. GREGENTIUS Tapharensis (saec. VI): PG 86, 648, 652, 656, 657, 669, 672, 681, 709.

● PG 86, 79, 81, 83, 89, 91, 122, ss., 129 ss.